

Motion till riksdagen 2025/26:7

av Robert Stenkvis (SD)

Lex Botkyrka – skarpare lag angående deponering av avfall

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa tillståndsplikten för verksamhet med yrkesmässig deponering av avfall och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skärpning av villkorsbrott vid avfallshantering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa kraven för markägare som upplåter sin mark för avfallshantering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringsförbud avseende deponi och avfallsförvaring ska kunna ges till markägare som missköter sig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att näringsmässig avfallsdeponering inte bör få läggas på vattenskyddsområden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla avfallsupplag som ligger på samma plats längre än tre år ska räknas som deponi och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I ett modernt produktivt samhälle produceras ofrånkomligen avfall. Lika ofrånkomligt är det att detta avfall skall omhändertas och deponeras på olika sätt. Hur samhället hanterar detta avfall skiljer i viss mån ett civiliserat samhälle från ett ociviliserat dito, det skiljer ett rättssamhälle som mår om sina medborgare från en skurkstat där kriminella element gör ekonomisk vinst på samhällets avfall. Sverige har historiskt inte hamnat i botten på denna gradskala, långt därifrån. Dock visar exemplen från Botkyrka

kommun att vi tyvärr halkat ner på skalan där vissa andra länder ligger, länder som låter maffian hantera avfall. I Botkyrka kommun har ett flertal omfattande avfallsbränder uppstått under kort tid, där bolaget som fått tillstånd enligt all tillgänglig information grovt brutit mot de regler som stipuleras i miljöbalkens 9 kapitel och avfallsförordningen.

Kommunledningen i Botkyrka skyller på markägaren, Miljööverdomstolen och länsstyrelsen. Andra skyller miljökatastrofen på kommunen. Oavsett detta så behöver lagstiftningen skärpas så att ansvarsfrågan blir tydlig och för att oseriösa företag inte skall ges möjlighet att bedriva verksamhet.

1. En nödvändig författningsändring är att tillståndsplikten skärps för verksamhet som avser avfallshantering hos länsstyrelsen, där anmälningsskyldighet råder idag. Branschtillstånd bör krävas för all yrkesmässig avfallshantering, precis som för till exempel den som vill ägna sig åt att skrota bilar. Att hantera stora mängder byggavfall och annat farligare avfall måste kunna likställas med att skrota bilar i dagens samhälle.
2. Möjligheterna för myndigheter att ingripa mot verksamheter som misstänks bryta mot regler eller avtalsvillkor måste öka. Enligt uppgifter har länsstyrelsen i Kagghamrafallet beslutat att verksamheten får fortsätta, trots lagbrott. Miljöbalkens regler om avfall bör kompletteras för att omedelbart kunna stoppa verksamheter även vid vagare misstankar om oegentligheter.
3. Äganderätten är stark i Sverige och skall så förbli. Det är en viktig princip att människor förfogar över sin egendom efter eget gottfinnande. När en markägare upplåter sin mark till yrkesmässig avfallshantering kan dock detta jämföras med vilken annan näringsverksamhet som helst, dessutom med betydande miljörisker. Markägarens ansvar för återställande av mark samt åtgärder vid miljöincidenter måste tydliggöras i både miljöbalken och andra lagar. Inträffar brand eller utlakning av gifter i en deponi eller vid ett upplag avsett för kortare förvaring skall markägaren vara solidariskt betalningsansvarig tillsammans med marknyttjaren. Vite eller ansvar för miljöbrott ska i högre grad kunna riktas mot markägare som underlåter att ta ansvar för konsekvenserna av incidenter. Markägaren skall ges ett ökat ansvar att tillse att avtal om deponering följs, som t.ex. mängd och typ för avfallet. För detta har även kommunen ett tillsynsansvar. Men att en markägare bara kan stå och titta på när avtal och lagar bryts är inte rimligt.
4. Markägare som missköter sitt ansvar vid avfallsförvaring och deponi skall kunna ges näringsförbud och i övrigt förbjudas att upplåta mark för avfallshantering. Vid allvarigare åsidosättanden skall näringsförbud alltid ges markägaren och denne förlora sitt tillstånd att bedriva avfallshantering.
5. Näringsmässig avfallsdeponering skall självklart ej få läggas på vattenskyddsområden. Grundvattnet kan ta skada vid både förväntad och oförväntad utlakning. Att lägga avfallsdeponier på vattenskyddsområden är att spela roulette med våra dricksvattenreserver och är ett långt större hot mot våra vattenreserver än en förväntad havsnivåhöjning. Detta bör stipuleras tydligt i miljöbalken.
6. Det skall inte gå att kringgå deponilagstiftningen genom att utnyttja bestämmelser om att på ett avfallsupplag som är en tillfällig förvaring i väntan på återvinning kan avfall deponeras i tre år utan att avfallsupplaget klassas som deponi. Denna regel missbrukas och efterlevnaden är svår att kontrollera med rimliga resurser. Till exempel kan företag ihop med oseriösa markägare flytta runt avfall och undvika deponilagen. Är det helt eller delvis samma sopor som flyttas runt eller uppenbart på annat sätt att verksamheten går ut på att flytta avfallet skall det i sig betraktas som

ett lagbrott. Följden bör vara att företaget som ägnat sig åt detta skall förlora sitt tillstånd samt att markägaren inte längre får upplåta sin mark för näringsmässig avfallshantering.

Robert Stenkvist (SD)